

Художньо-педагогічний факультет
Кафедра культурології та музеєзнавства
Культурологія дозвілля
ВК 11

10 кредитів, 300 год., 1-2 семестр, I курс
викладач – доц., к.і.н. Людмила Миколаївна Казначеева
kaznacheyeva1710@gmail.com
<http://kulturologiya.rv.ua/>
Консультації очні – згідно розкладу
Консультації заочні – за домовленістю

В контексті фундаментальних проблем теорії та історії культури в багатогранному житті суспільства важливими є місце та роль прикладної культурології загалом та культурології дозвілля зокрема. Адже цілком необхідним є вивчення культурних форм, процесів, практик організації дозвілля з урахуванням історичного та сучасного контексту життя суспільства.

Дисципліна «Культурологія дозвілля» вивчається здобувачами вищої освіти 034 – «Культурологія» (освітній ступінь: Бакалавр, спеціалізація: Організація культурно-дозвіллевої діяльності) упродовж I-IV курсів, при цьому упродовж I курсу увага звертається на історичні аспекти появи та розвитку дозвілля

Предметом навчальної дисципліни «Культурологія дозвілля» на I курсі є вивчення здобувачами вищої освіти історичних особливостей розвитку дозвіллевої сфери в Україні та світі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Культурологія дозвілля» на I курсі є формування у здобувачів вищої освіти ґрунтовних знань з історії дозвілля, розуміння їх ролі у фаховій підготовці бакалавра-культуролога.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Культурологія дозвілля» є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними історичними етапами розвитку та трансформації дозвілля в Україні та світі;
- оволодіння здобувачами вищої освіти – майбутніми фахівцями в галузі культурологічної освіти – історико-теоретичними знаннями з дисципліни;
- розширення культурологічного світогляду здобувачів вищої освіти.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають оволодіти наступними **компетентностями**:

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, досліджувати та регулювати різні типи культурних практик.

Фахові компетентності.

ФК4. Здатність використовувати загальні й спеціальні методи та інструменти дослідження, необхідні для вирішення проблем культурології.
ФК6. Здатність розуміти процеси культурно-історичної динаміки та використовувати професійно профільовані знання й практичні навички.

Програмні результати навчання:

1. Знати культурологічну термінологію, понятійно-категорійний апарат дозвіллезнавства та практичної сфери культури.
4. Знати завдання практичної культурології, культурології дозвілля та специфіки прояву народної художньої культури на усіх етапах її розвитку.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

знати:

- періодизацію та основні характеристики дозвілля різних країн у різні історичні епохи.

вміти:

- оперувати науковою термінологією, володіти понятійним апаратом даної галузі знань;

- здійснювати пошук, відбір і аналіз культурологічної літератури;

- порівнювати особливості проведення дозвілля і співвідносити їх з певною історичною епохою, напрямами, національними школами, визначати форми проведення дозвілля та окреслювати діяльність відомих представників дозвіллевої сфери;

- аргументувати власну точку зору у дискусії з питань генези та історичного розвитку дозвілля;

- оцінювати досягнення дозвіллевої культури на основі знання історичного контексту її створення;

- пояснювати феномен дозвілля, його роль у людському житті, способи набуття, збереження і передавання дозвіллевого досвіду, базисних культурних цінностей;

- розуміти культурологічні дозвіллезнавчі терміни і користуватися ними;

- володіти розвинутою культурою мислення, вміти чітко і логічно висловлювати власні думки щодо теоретичних основ організації дозвілля в усній і письмовій формах;

- бути здатним самостійно опановувати нові знання;

- виконувати творчі та навчальні завдання.

№ з/п	Назви модулів та тем
	Змістовий модуль I. Історія розвитку дозвілля Стародавнього світу та епохи Середньовіччя
1	Культурологія дозвілля як галузь прикладної культурології
2	Форми дозвілля в первісному суспільстві та Стародавньому світі
3	Особливості дозвілля у східних країнах
4	Дозвілля у Стародавній Греції
5	Дозвілля у Стародавньому Римі
6	Дозвілля епохи Середньовіччя в Західній та Східній Європі
7	Масові свята доби феодалізму
8	Вуличне дозвілля Західної Європи та Київської Русі
	Змістовий модуль II. Особливості розвитку дозвілля Нової та Новітньої історії
9	Особливості розвитку дозвілля у XVII - XVIII ст.
10	Основні тенденції розвитку дозвілля XIX ст.
11	Розвиток дозвілля у XX ст.: східний та західний вектори
12	Сучасні тенденції розвитку зарубіжної та вітчизняної дозвіллевої сфери

Технічне забезпечення:

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет.

Політика доброчесності:

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну або індивідуальну роботу, повинен дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагиату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Система оцінювання та вимоги:

Упродовж вивчення дисципліни «Культурологія дозвілля» здобувачі вищої освіти виконують практичні та лабораторні творчі завдання, командні проєкти, що допоможуть їм у опануванні навичок ефективної організації дозвілля.

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: усні виступи, дискусії, презентації, мозкові штурми.

Форма контролю: екзамен, залік.

**Питання
до екзамену (I семестр)**

1. Проаналізувати проблему періодизації історії дозвілля.
2. Назвати та проаналізувати етапи історичного розвитку культурно-дозвіллевої діяльності.
3. Назвати та проаналізувати джерела виникнення вільного часу, видів та форм дозвілля.
4. Проаналізувати дозвілля в контексті людської життєдіяльності.
5. Проаналізувати поняття вільного часу та дозвіллевих занять у Стародавньому світі.
6. Проаналізувати дозвілля доколумбової Америки, Стародавніх Китаю, Індії та Єгипту.
7. Проаналізувати дозвілля у Стародавній Греції.
8. Проаналізувати форми спортивного дозвілля Стародавньої Греції.
9. Проаналізувати форми театрального дозвілля Стародавньої Греції.
10. Проаналізувати свята (календарні, масові) у дозвіллі стародавніх греків.
11. Проаналізувати специфіку дозвіллевої традиції Стародавньої Греції та Риму.
12. Проаналізувати дозвілля у Стародавньому Римі.
13. Проаналізувати масові видовища у дозвіллі стародавніх римлян.
14. Проаналізувати специфіку масових свят у дозвіллі Стародавнього Риму.
15. Проаналізувати театральне мистецтво у дозвіллі стародавніх римлян.
16. Проаналізувати розвиток середньовічного дозвілля за календарними та релігійними особливостями.
17. Назвати та проаналізувати офіційні та народні свята у структурі середньовічного дозвілля.
18. Проаналізувати розвиток мистецтв у структурі середньовічного дозвілля.
19. Проаналізувати розваги мешканців середньовічних сіл та міст.
20. Проаналізувати витоки дозвілля слов'янських народів.
21. Проаналізувати вплив християнства на дозвілля епохи Середньовіччя.
22. Проаналізувати календарні свята в структурі вітчизняного дозвілля.
23. Проаналізувати розвиток середньовічного дозвілля за календарними та релігійними особливостями.
24. Проаналізувати лицарські турніри як особливу форму проведення дозвілля у добу Середньовіччя.
25. Проаналізувати особливості світського дозвілля.
26. Проаналізувати карнавали у структурі середньовічного дозвілля.
27. Проаналізувати основні форми проведення дозвілля епохи Середньовіччя.
28. Проаналізувати вуличне дозвілля середньовічної Європи.

29. Проаналізувати історію появи та розвиток скоморохів та пиворізів у Київській Русі.
30. Проаналізувати форми вітчизняного дозвілля доби Середньовіччя.

Питання до заліку (II семестр)

1. Назвати та проаналізувати соціально-економічні та культурно-історичні передумови розвитку дозвілля XVII - XVIII ст.
2. Проаналізувати дозвілля представників феодално-лицарського середовища і багатих городян XVII - XVIII ст.
3. Проаналізувати палацові розваги та святкування у Західній Європі XVII - XVIII ст.
4. Назвати та проаналізувати реформи Петра I у сфері дозвілля Російської імперії.
5. Назвати та проаналізувати форми дозвілля у Російській імперії XVIII ст.
6. Назвати та проаналізувати соціально-економічні та культурно-історичні передумови розвитку дозвілля XIX ст.
7. Назвати та проаналізувати основні тенденції розвитку дозвілля XIX ст.
8. Назвати та проаналізувати форми дозвілля на українських землях XIX ст.
9. Проаналізувати розвиток публічного та приватного дозвілля упродовж XIX ст.
10. Проаналізувати святкову культуру як одну з найважливіших форм дозвілля населення провінційних міст XIX ст.
11. Проаналізувати розвиток мистецтв упродовж XIX ст. в контексті проведення дозвілля.
12. Охарактеризувати салонну дозвілльєву культуру.
13. Проаналізувати розвиток громадських та наукових (освітніх) форм дозвілля XIX ст.
14. Проаналізувати вплив індустріальної революції та комерціалізації сфери дозвілля на розвиток дозвілля у середині XIX ст.
15. Проаналізувати вплив Великої французької революції на розвиток дозвілля.
16. Проаналізувати місце гри в салонному дозвіллі XIX ст.
17. Проаналізувати виникнення сучасних форм дозвілля у другій половині XIX ст.
18. Проаналізувати розвиток масових форм дозвілля у містах.
19. Проаналізувати виникнення нових закладів та форм дозвілля у другій половині XIX ст.
20. Проаналізувати соціально-культурну значимість дозвілля XIX ст.
21. Назвати та проаналізувати соціально-економічні та культурно-історичні передумови розвитку дозвілля першої половини XX ст.

22. Проаналізувати передумови формування дозвіллевого простору і культури дозвілля на початку ХХ ст.
23. Проаналізувати розвиток дозвілля у ХХ ст.: східний та західний вектори.
24. Назвати та проаналізувати соціально-економічні, культурно-історичні та технологічні передумови розвитку дозвілля другої половини ХХ ст.
25. Проаналізувати вплив інформаційно-комп'ютерних технологій на розвиток сучасного дозвілля.
26. Проаналізувати дозвілля країн Західної Європи та США як культурну індустрію.
27. Назвати та проаналізувати різноманіття та особливості сучасного дозвілля.
28. Назвати та проаналізувати появу нових дозвіллевих практик сучасності.
29. Назвати та проаналізувати особливості дозвіллевої сфери сучасної України.
30. Назвати та проаналізувати проблеми та шляхи покращення якості дозвілля сучасної людини.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко О. Культура дозвілля в суспільстві ризику: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011.
2. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006.
3. Ковальчук Т.І. Основи педагогічної дозвіллевої діяльності. Ч.І. Київ: ДАККіМ, 2010.
4. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах. Київ: Кондор, 2005.
5. Петрова І.В. Дозвілля у теоретичних рефлексіях: монографія. Київ: Видавництво КНУКіМ, 2012.
6. Петрова І.В. Проектування соціально-культурній сфері: навч. посіб. Київ: Видавництво КНУКіМ, 2007.

Допоміжна

1. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія (історія і теорія культури ХХ століття). Київ: Кормич, 2004.
2. Келлі Т. Келлі Д. Творча впевненість. Як розкрити свій потенціал. Київ, 2018.
3. Кобиляцький Л.С. Управління проектами: навч. посіб. Київ : МАУП, 2002.
4. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2015.

5. Круцевич Т.Ю. Пангелова Н.Є., Пангелов С.Б. Історія розвитку фізичної рекреації. Київ, Академвидав, 2013.
6. Культурологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Упоряд.: О.І.Погорілий, М.А.Собуцький. Київ: Вид. дім «Киево-Могилянська акад.», 2005.
7. Матвеева Л.Л. Культурологія. Київ: Либідь, 2005.
8. Чернявська О.В., Соколова А.М. Фандрайзинг: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Основи законодавства України про культуру. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2117-12>
3. Брама: мистецтво і культура. URL: <http://www.brama.com/art/ukr.html>
4. Галереї, музеї, арт-простори сучасного мистецтва. URL: <https://bit.ua/2012/12/hyd-po-kyevskym-halereyam-sovremennoho-ykusstva/>
5. Громадське. Усе про культуру. URL: <https://hromadske.ua/lifestyle>
6. Інформаційно-розважальна платформа UA Modna. URL: <https://uamodna.com/%D0%B0%D1%80%D1%82/>
7. Коридор. Журнал про сучасну культуру. URL: <http://www.korydor.in.ua/ua/>
8. Креативна Європа: практичні поради для представників культурного та аудіовізуального секторів. Офіційний сайт програми ЄС «Креативна Європа». URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/more-doc>
9. Культура і креативність. URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/nova-programa-rozpochina%D1%94-svoyu-d%D1%96yaljn%D1%96stj>
10. ШО: портал про сучасну культуру. URL: <https://www.sho.kiev.ua/o-proekte/>
11. SUMNO.com. Інтернет-видання про сучасну культуру. URL: <http://sumno.com/>